

וועטלט-ניעס.

וְזֶה אֲשֶׁר עָשָׂת אֱלֹהִים כְּאֵלֶיךָ

בעת זו אקס-קאמפאנן אין טורדין, אין שטודינן. מערוחאנגרעט געווארען דער בז-ריהטסער שפאנזונשער אקסען-קאמפאנר צילנדיין. בעת דעם קאמפאנ, חאט אַנטְקם, ווילדער אין פלענונג הילד נזויירען, דעם קאמפאנער ארגונגעשטאָקען אַחרוֹן אַק דער גראָט. דער קאמפאנער אַנוּ אַנדעריגען-קאמפאנן אַנוּ צוֹוּן פֿרְנֶרְן האבען אַיהם געטוּן שראָפִינְהָרָעָן פֿון דער אַרְגְּנָץ.

אַנוּ שפֿאנְטָאָל אַנוּ פֿעַטְנְצְשְׁטָאָל גענְאָרָעָן, אוּ די ווֹונְדָר אַנוּ אַגְּמָעָה-רְלִיבָּע אַנוּ אַוְיֵיךְ סְ'אַל גְּלִינְגְּנָעָן עַלְגָּאָלָא אַפְּגָּוָרָטָעָן פֿון טוּיט, ווּשְׂטַעַר שְׂיוֹן מְעָהָר גְּנַשְׁטָהָג זְוִיָּה צוּ אַקסען-קאמפְּן.

* * *

אַ שְׁרַעְקְלִיבָּע דְּרַאֲמָעָן פֿון אַ מְוֹתָעָר מִיט אַ זהְוָן.

אַנוּ גְּנַעַן הָאָט מְעָן אַ שְׁרַעְקְלִיבָּע לְאַנְעָן גְּזִינְגְּמָן די 70-70-יעָהָרִינְגָּן פְּרוּ מְפִירְיךְ שְׁחוֹרָט, וְאַלְכָּקְ הָאָט גְּנַעַהָט אַ פְּסָאן אַ רְבָּעָן אַינְדוֹרְסְּפָרְשִׁילְעָר אַהֲן הָאָט אַ מָאָל גְּלַעְבָּט וְלִיקְלוֹן. אַינְטָמָן אַנוּ וְאַנוּ גְּנַעַן גַּעַשְׁטָרָבָּעָן פֿון הָגָן. נְעָר אַנוּ אַוְ עַטְלִיבְּעָט טָעָן גְּלַעְבָּעָן אַ טוּיטָע אַהֲן קִינְגְּרָחָט דְּזִירְעָן גַּוְתָּט גְּעוֹהָאָטָט. אַיְהָר אַינְגְּנִיעָצָר וְהָוָן, וְוַילְדָקָר הָאָט גַּעַהְגְּנָעָרָט מִיט אַיְהָר אַזְּנִיכְיָעָם, אַנוּ שְׁשָׁגָן גַּעַתְּרָקָן, אַהֲן הָאָט אַיְלָוָה גַּוְתָּטָמָקָן פְּרָאָר נְוּסָבָּג אַז וְהָיָה סְקוּנוֹן עַמְּגִיאָה, אוּ וְזָנָן מְוֹתָעָר לְיֻנְתָּשׁ שְׂיוֹן עַמְּגִיאָה, וְעַמְּגִיאָה טָעָג אַ טוּיטָע.

די שְׁרַעְקְלִיבְּעָט דְּרַאֲמָעָן פֿון דָרָר מְוֹתָעָר מִיט אַיְהָר וְהָוָן הָאָט אַנוּ גְּנַעַן גַּעַטְאָט אַ שְׁוֹזְרִיאָן אַיְוּרָבָּגָן.

סְטוּנוֹנִינְגָּן אַנוּ נְאָר פֿאַרְנְצְשְׁטָאָעָן אַרְדִּיְוִיסְּפָּלְטָמָעָלָט גַּעַוְאָרָעָן אַלְמְ קָאָנְדָּרִיְוִיסְּטָמָעָט אַוְיֵיךְ 8 מִינְיִנְסְּטָרְ-פֿאָסְטָעָן, דָרָר עַנְיִינְג הָאָט אַהֲם אַיְנְגְּנָעָלָדָעָן צְוּ רְעָבָעָרְצְוָוָג וְוַעֲגָעָן בְּלִילָעָן אַ נְיִיעָם קָאָ. בְּוּנְעָם, צְוִילְעָבָּרְפֿרְוִינְצְיְוִיפְּלָעָלָעָמָטָהָוָן אַתְּמָעָט עַר וְזָרָבָעָר נְעָמוֹת אַבְּגָאנְעָן עַרְפָּוֹן.

סְטוּנוֹנִינְגָּן אַנוּ נְאָר פֿאַרְנְצְשְׁטָאָעָן 8 דְּרוּיְסָעָפָּלְטִישָׁע קָאִירִיעָע אַין דָעָ וְזָוְקְנוֹנְקָט, הָאָט אַהֲם אַפְּגָעָר דָרָר לוּסָם. וְזָנְגָעָר אַוְיְסְקָלְגָּה אַלְעַז צְוּשְׁטָמָעָרָט, וְזָלָל יְזָרְטָמָעָרָט וְזָנְגָעָר הָאָט אַזְּטָמָעָרָט בְּעַשְׁלָאָ-לָאָ. עַלְמָן נִישְׁתָּאַרְוִיזְצְשְׁטָאָלָעָן אַהֲם אַפְּלִיןְ לְמָסְטָמָעָט אַיְנְגָּרְ-אַרְיִיןְ.

א אָמֵנְגַעֲרִיבֶטֶע בְּעַגְעַנְעַנְיִישׁ.

נאר דער סצענץ ווּס האט זיך אַבְּגָעֵשְׁפִּיעָלֶט צוֹוישָׁען מאָן אוּן זוּיְבָּאָכְ'ן
טַאַסְּקָעָן-בָּאַל האט דָּרָאָרָן נָאָר מְעָהָר אַגְּנָעָה בִּבְּעָן אוּיסְצָוְמִידָּעָן מַאֲקָסְמָן.
ער האט אַפְּגָע נְחַחְתָּר אַצְּנָר אַיְיף אַנְעַלְעַנְעַה הַטָּמָם, אוּס זָו טַאְבָּעָן אַ
וּסְזָוּן דִּי שְׂרָעְקִילִיכְעַס מַאְטָעְרָנִיכְשָׁעַן אָנוֹן לִיאָדָן, וּס עַר אַיְזָנְעַשְׁטָאָנָעַן.
ער האט אַפְּינְמָאָל פָּאָר אַלְעָן בַּעַשְׁלָאָסָעָן זָו דָּרְיוּיסָעָן זָוּ רַעַם אַמְּתָה.
נָאָר אַיְזָוּן פְּרָאָבָעָה האט ער גַּעוֹהָלָט מַאְכָעָן, אַיְדָעָר ער האט זָוּ עַנְטָלָאַ.
אָצְּנָן זָוּ פְּעַרְלָאָנָגָעָן פָּוּן דָּרָאָרָן אַגְּנִירְקָלְעָרוֹנוֹן. פְּעַלְיָאָה האט אַיְהָם נְעַזְּגָאנְטָן.
וּסְפָּרִים וּצְעַט זָיךְ דִּי טָעַן טַרְעַקָּעָן מִיטָּרָאָרָן אַיְן וּוּרְשָׁוִי, אָנוֹן אַיְיף רַעַם האט
ער אַיְצָט גַּעוֹהָרָט מִיטָּמָן אַגְּנוּנָדוֹלָה. ער האט זָיךְ גַּעוֹהָלָט אַיְבָּרְצִינָעָן מִיטָּמָן
וּנְגַע אַיְנָעָן אַוְיָינָעָן, אָנוֹן וּלְכָבֵץ בְּזִיזְיָה נְגָעָן וּוּנְן פְּרִי שְׁטָעָהָט מִיטָּפְרִיסָּן.
ער האט זָיךְ גַּעוֹהָלָט פְּטוּשָׁט אַיְבָּרְצָאָשָׁעָן אָנוֹן חָרְשָׁוּי אָנוֹן מַאְכָעָן אַנְעָקָן זָוּ דָּעַר
וּרְאַעְקָלִיכָּר אַוְנְבָּעְשָׁטִים טָעָר לְאָגָעָן, אָנוֹן חָלְכָבָר ער האט זָיךְ גַּעַגְוָונָעָן.
אָנוֹן 8 פָּאָר טָעַן אַרְוּם, האט ער זָיךְ וּיְרְקָלְקָד דְּרוּוֹאִיסָט, 8 דָּרָאָר פָּהָהָרָט
וּסְזָוּן חָרְשָׁוּי, עַנְהָאָט גַּעוֹהָגָט, אוּזְוּ פָּאָהָדָת זָיךְ אַיְזָהָר אַפְּרִידָן, וּלְכָבֵץ האט
אַיְנָגָלָדָרָוּן זָוּ גַּדְוּ אַוּסְוּ אַרְמָנוֹן.

מackson האט בעטלעמען איזהר נאכזזה אהרען קיין ווארטוי. תחולת האט ער עקלערט א פלאן אוועזדושען פריהער דעם אלטען הדרשאהיאק קיין ווארטוי. ער ואל איזהר דארט נאכשפאיינירען בז' ער וחט אלטען קומען. אבער נאכדרעם ער ויך אפנקיוננט פון דעם פלאן. ער האט מורה בעהאט, אז אן-טנערער ער אט ער גאר וויסען דערטונג, אז ס'איין כי איהם נקבלייעבען, אז ער אלטען ואל מיט. אל גארען מיט איזהד אין דקמוצעליביגען צער.

בי טאג האט ער ויך נעוזחען סיט דארץן אזן איז אלקטונגנונגען ניט רענגןדריג בי איזהר קיין ויך אזן ניט בריזטהיינעריג קיין מיעצע אפיל, אז ער יו ניט צופרייערגן, וואס זי פאודט אוחעך.

א מיניט פאר דעם זי דער זוג איז אבעזנונגען אז סackson אנגעזיקטן וויפז וואקאלן חם זיך פאריניכטיג ארטינגענגבעט אזן שאנעם פון דיז לענטז אונאנעם פון דרייטען קלטם.

האי אידט ווילגויו, זי גאנעלען, ייר קז ארכז

טאנ-נאטיאצען.

א בענרבונצונג לשם
בעו.

היעוער יודען – אונ פאלעטען

ר' לְגַע פָּוֹן דִּי יְוָעָן, חָם פֶּעָר-
לְיְעָרָעָן וְיְעָרָן וְאַוְיְנָרָעָט אֵין קִיּוּמָה אוֹיְפָ-
אוֹ אַדְגָע אֲנָדְגָע אָוֹתָן, חָעָרָט וְוָסָ-
אַתָּל קְרִיטִישָׁע. צַעַהְנוּלְגָעָר יְוִדִּישָׁ
קָאַמְּנִילָעָם וְעַנְעָן פָּאָר דִּי לְעַצְטָע חֲדָשִׁים
אַרְיוֹסְנָעַשְׂקָט אַנְעָרָעָן פָּוֹן קִיּוּמָן, אָוֹן
אַיְצָט וְוְאַלְגָעָרָעָן וְיִזְרָעָלָן וְיִזְרָעָלָן
טְשַׁעַרְתָּא" פָּאַלְעָנְדָגָן צַו לְסָט אַוְיָפָ-
פֶּעָרְשַׁעְרָעָנָע יְוִדִּישָׁחָרָת הַגְּנָדָרָה-
שְׁעָרְאַנְדָעָע אַרְיוֹסְנָעַשְׂקָט יְהָדָעָן הָאָ-
בָּעָן עַמְינְרִירָת אָהָן אַצְיָלָל, נִימָט וְוִי
סְעַנְרִינְג אֲפִילָו וְוָאוֹ סְיֻוָּט וְוִי אַוְיָסְקָ-
מְעָן סְוָף כָּל סְוָף דָעַם קָאָט צְזַוְשָׁפָרָעָן,
וְיִי וְעַנְעָן עַנְטָלָאָעָן, וְיִי מְעָן אַגְּטָלוּיְקָט
פָּוֹן אַשְׁרָה, אַוְיָסְעָדָעָם שְׁמַעְתָּה נָאָ-
פָּאָר וְזָהָר פְּיִיעָל יְוָדָעָן אַרְיוֹסְנָעַשְׂקָט אָ-
יְוָדָעָן פָּוֹן קִוְעָת אַלְעָ טָאגְ קִמְעָן נִימָע
סְעַרְקָלְעַרְגָּנָעָן, צְיִרְקוּלְאָרָעָן אָוֹן פְּקָעָר-
אַרְדָּגָנָעָן וְעַנְעָן דִּי יְוִדִּישָׁ רַעֲכָת, אָוֹן
אַלְעָ טָאגְ קְעַרְנָעַשְׁעָרָט וְזָקָד דִּי רַשְ׀מָה
פָּוֹן דִּי, וְוָסָ שְׁטָעָהָעָן, נְרִיחָת אָנָן וְוָגָן
אַרְיָין" ...
וְוָסָ אַלְמְעָן מְהָדָעָן טִימָט אָט דִּי אַלְעָ
יְוָדָעָה, וְוָסָ פְּעוּלִיטָרָעָן וְיְמָרָה וְאַוְיָנָרָעָט
אָזָן וְעַרְעָזָן אָיָן אַיְנָן בְּהָרָפָעָן עַקְאָכָא-
מִוְשָׁ רְוָאִינְרָת ? וְחוֹן קָאָן מְעָן חָאָטָש אָ
שְׁמַלְלָ פָּוֹן וְעַנְבָּעָן דִּי מְעַלְלִיכְקִיטָה וְיַרְ-
אַיְנְצָזָאַרְדָּנָעָן אַוְיָפָא אַיְנָן אַרְטָה, וְוואֹ וְיִ-
וְאַלְעָן הַאָבָעָן יְפִיעָר עַקְסִיסְטָעָנִין ? אָט
טִימָט דַּעַר פְּרָאָנָע הַאָבָעָן וְזָקָד דִּי לְעַצְ-
טָע צִיּוֹת עַרְנָסָט פְּעַרְנָסָט עַרְנָעָן
עַסְקָנִים. אָוֹן יְוִרְשָׁע אַינְסְטִיטּוּזִים,
אַבְעָר קִבְּן רַכְבָּתְגָּנָע עַנְטָלְיָרָוָגָן פָּוֹן דַּעַר
פְּרָאָנָע הָאָט קִיְּנָעָר פָּוֹן וְיִזְרָעָלָן
בְּעַקְמָעָן .

ונדרלך און געקבטען צו האיף דער בעקאנטער ביל-טהוער ה' לעז בראָר-
סקו, וועלכער איזו דרי טען אַרויסנעם-
טרעטען מיט אַפְּאייקט, האס האט
געטונגען אַסְטְּרֵיַה אַסְטְּרֵיַה אַסְטְּרֵיַה
די ברײַטעטען נַעֲזָלָשָׁאָפְּטְּלִיכָּע שיבָּר-
טען .
וֹו אַיד האָב אַיך שוֹן מִיטְנֶעְמִילָט,
הָאָט ה' בְּרָאָסְקָו וְיֵטְעָג אַיְיף אַזְצָוֹנָן
קוֹן «נְמִילָת חָסְדָּה» מִיטְנֶעְמִילָט, אוֹ עַר
הָאָט בְּשַׁלְאָסְעָן צַיְעָפְּעָן אַגְּעוֹיְסָע
בְּזַעַלְעָד, אָסְ אַיְינָצָוֹרְדָּנוֹן אַבְּעָ-
טְּמִימָזָן נְרוֹפָע קוֹן אַרְיוֹסְנֶעָשְׂקָטָע אַזְן
אַעֲרָקְלָעָטָץ» יָודָען אלָס קָאָלָאנִיסְטָעָן
אַיְין פָּאָלָעָסְטִינָא. דָּעָר דָּאָיְונָעָר גַּעֲדָאָנָק
הָאָט אַרְיוֹסְנֶעָרְקָעָן אַגְּנוֹנָהָיְעָרָע
אַיְינָצְעָרָעָם אַזְן דָּעָר קָאָטָעָנָאָרָעָ אַזְן
בְּשַׁי דִּי אַגְּנוֹוּחָהָעָנָסָטָע נַעֲזָלָשָׁאָפְּטְּלִיכָּע
טְּהָעָר, אַזְיֵי אַזְיֵי אַגְּרוֹפָע אַגְּרוֹדָעָר פְּנִי
נַאֲנָסְטָמָעָן הָאָפְּעָן זַיְקָעָרָאָיָנָט אַזְן
דָּעָר זַאְךְ, אַזְן סַאְיַן בְּעַשְׁטִיםָט גַּעֲוָאָרָעָן
אַקְאָטְסָע, וְאַס דָּאָרָף אַזְיָסְאָרְבִּיטָעָן
אַגְּנוֹוּחָן פְּלָאָן, חַי צַיְעָרָאָרָקְלִיכָּעָן
ראָם פְּאַיְזָקָם.

פַּרְדָּ נָאָד ۳ מִאָג

הַיּוֹם כְּעֵדָה בְּרִיתָנוּ אֶתְחִזְקִיָּה

הבר

די אומגעיליכע מאכטער.

שְׁפָנַגְנוּם וְרַאמְנוֹן פָּוָן לְאַרְזָעָר לְעַבְעָן.

ער הארץ שווין געווואָלט צונעהָען צו אַיהֲר, אַיסְטַּוּסְעָדְןִּים שָׁאָר אַיהֲר וַיַּעֲשֵׂה אֶת-הַמְּלֵאָה אֲנוֹ דָּרְךָ צְעַרְלִיבְּכָע לִיבְּפָע אַיהֲר בְּעוֹזְיוֹן, אוֹ אַוְתִּיסְטַּה אֶת-עַר
בְּעַשְׁוְלְדִּינְטָן, אֲבָעָר עַפְּסִים אֲגַהְמַעְטָן קְרַאְתָּה אֶת-אֶתְּהָם צְרוּקְנָעָה אֶלְטָעָן.
נוּ, אֲנוֹ דָּאָם וָאָסָר אֶת-הַמְּלֵאָה נְעַהְעָרָת פָּוֹן פָּעַלְעָצָן, פָּוֹן אַיהֲר בְּעַסְטָעָר
יְנִינְגָּן, דָּאָם וָאָסָר מִתְּהַאֲתָן דָּרְעַצְעָהָלָט קְאַהְרַעְנְדִּיגָּן אַיִן צָוּן, אַיהֲר בְּעַ-
הַוּנְגָן צָוְרִיפְּסִין אֲנוֹ דִּי נְלִיכְנְלִיטְנְקִיטָן צָו אֶתְּהָם, אֲנוֹ דָּאָם וָוִירְקָלְדָּן נִישְׁתָּ-
הַהָּר וּוּ אֲפַסְטָעָר קְלָאנְגָן, מְעַנְשְׁלִיבְּכָע רְכִילָות, אַיסְטַּוּסְעָדְןִּים זָאָךְ — הַאָבָעָן
וְעַדְרָר דִּי קְרַוְעָה עַרְדִּינְגָן פְּנִיסְטָרְעָר נְעַרְאָקְעָן אֶתְּהָם נְעַנְטוּעָן עַגְבָּעָן דָּעַם מְהָ.

אוֹן מַאֲקָם הַאֲטָבָעָמָעָן צָו שְׁתִּיעַלְעַן וְזַן פָּרָעָה אֶת פָּרָעָה.
— דָו וַיַּסֵּח,—הַאֲטָבָע עַד פְּלוֹצָלָנוּ אֲוֹג גַּעַתְהָוָן,—אֶזְרָח, וְזָם אֶיךָ הַאֲפָז וְזָרְחוֹאָסָט אַיְטָן מַאֲסָקָעָן-כְּבָל וּזְעַנְעַן מִינָנָעָן אַנְוַתָּעָן בְּעַקְאַנְטָעָן ... אֲגַנְצָעָן שְׁבַכְטָעָן ... אֲלִיעַפְעָע מִיטָא פְּעַרְהַיְרַאְטָעָרְפָרְעָן.

עַד הַאֲטָבָע שָׁאָרָף אַקְוָק גַּעַתְהָוָן אַיְוָף אַיְהָר, אָוָם צָע וְעַהָעָן, וְזָם פָּאָרָט אַיְנָדוֹרָק דָּאָם וּזְעַט מַאֲכָעָן אַיְוָף אַיְהָר, אַבְגָּעָר זַיְהָט אַיְמָט קְרִין חַאָרָט אַבְגָּעָרוֹתְעָן.

— וְזָם וְשָׁעָר דָּאָם אַיְנְטָעָרְעָסְטוּרָט דִּירָ נָאָר נִיטָן,—הַאֲטָבָע עַד וְוַיְטָעָר נִעְן.— רַיְדָעָן, — סְאַיְן בְּיַיְרָ אַגְּזָעָהָגְלִיבָע וְאַרְזָה דַי וְוַיְלָסָט נָאָר נִטָּחָסָעָן,
עַד בְּעַקְאַנְטָעָר אַיְוָה.

— נִינְיָן—הַאֲטָבָע זַי וְזַרְעַוְתְּעָן,—מִינְיַיְנְטָעָרְעָסְטוּרָעָן נִט אַזְוִינָע וְאַכְזָע:
— נָג אֹן וּזְעַנְעַן מִירָחָלָם פְּאָסְטוּרָט אֹאָז וְאַד,—אַיְן עַד צָלִע נִט
עַשְׁטָאָבָעָן פָּג אַיְהָר—וְנָאָלָתוּ עַמְבָדָר אַזְבָר וּמִתְיַנְטָרְעָסְטוּרָט.

— נניין.—האטן זי קורען געגענטפערט.
— דז חאלסט גליכינגליטיג געהמען זווען איזר חאלט זיך פערלייעבט אין 8
החרטאטע פרייז וואלט עס דורך נאר ניט געארט ז
דראאן האט געשוועגן.
— זווען איזר וואלט געהאט מיט איהר געהימט בעגעגענישען און וואלט
אייהר געדונגנען א בעונטער וואוינונג.—האט טאקס וויטער גערערט און האט
בעטיחת צו שטודירען דעם אינדרוק אויף איהר געוויכט.
דראאן האט אבער אפניעווענדט דאס געוויכט. זי איזו געהמען בלאס זי דער
ש און האט זיך ניט געאנט ריהערען פון ארט.
— נניין, ס'וואלט טיר נאר ניט געארטן.—האט ע פלאצלאנג א זאג
הזהן, אוטדרעהענידין זיך צו איהם.—איין אקשער פיסטדו דאס טאכן דער העלדו
די גאנזעה פינגען, וחאם זי האט געמאכט דערפבי, איין דן אומשלדרינע
עהן, מיט וועלכע זי האט א קוק געטהון אויף איהם, האבן אין איהם דער.
קעט א מיטליד זו אינדר, אין הארצען האט ער זיך געמאכט א פארהאואר. פאר
ער פינגענט זי איזו.

